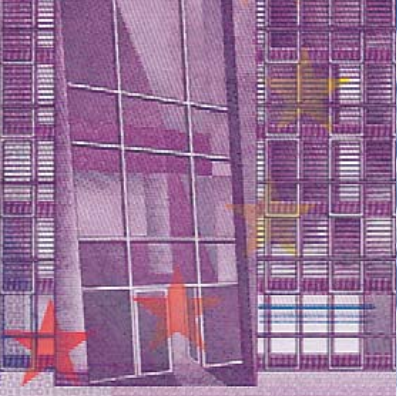
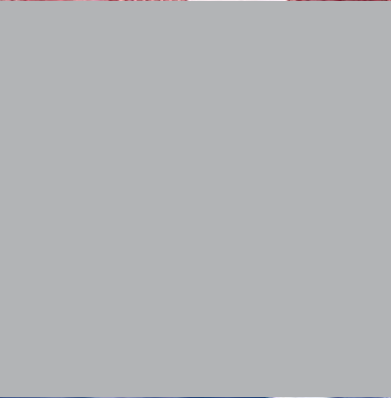
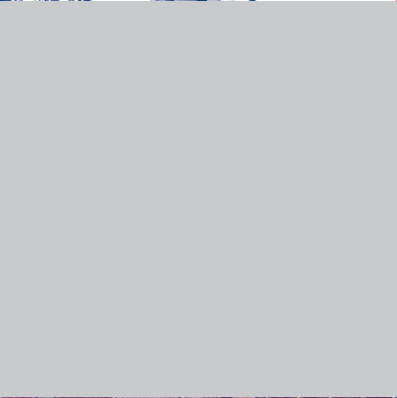
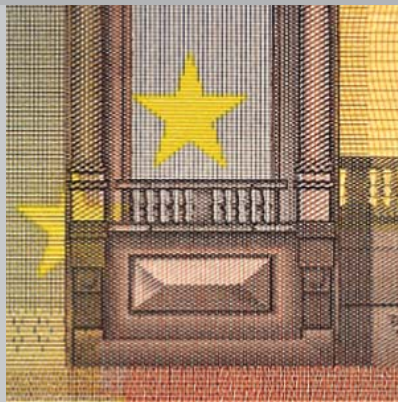
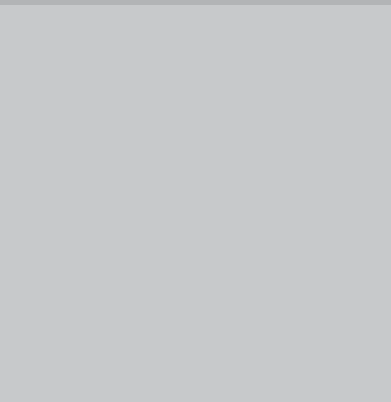

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

OBSAH

Úvodné slovo prezidenta Európskej centrálnej banky	3
1. Cesta k hospodárskej a menovej únii	
1.1 Európska integrácia	4
1.2 Hospodárska integrácia	5
1.3 Konvergenčné kritériá	6
1.4 Základné údaje o eurozóne	7
1.5 Výhody eura	8
Míľniky európskej integrácie	10
2. Štruktúra a úlohy	
2.1 Európsky systém centrálnych bánk a Eurosystém	12
2.2 Európska centrálna banka	12
2.3 Úlohy Eurosystému	13
2.4 Nezávislosť	14
2.5 Národné centrálné banky	16
2.6 Rozhodovacie orgány ECB	16
2.7 Výbory ESCB	19
3. Menová politika	
3.1 Cenová stabilita	20
3.2 Stratégia menovej politiky ECB	20
3.3 Nástroje menovej politiky	21
3.4 Komunikácia	23
3.5 Menová a finančná štatistika	24
4. Systém TARGET	26
5. Eurobankovky a euromince	
5.1 Bankovky	28
5.2 Mince	29
6. Bankový dohľad	30
Slovník pojmov	32

ÚVODNÉ SLOVO

Pri slove „centrálna banka“ nám ako prvá pravdepodobne napadne myšlienka, že je to inštitúcia, ktorá vydáva peniaze. A peniaze sú nástrojom, ktorý používame ako zúčtovaciu jednotku, prostriedok výmeny a uchovávateľ hodnoty. Nesporne, hlavným cieľom každej centrálnej banky je zaistiť, aby si peniaze v priebehu času zachovávali svoju hodnotu. Moderné centrálné bankovníctvo však v sebe zahŕňa mnoho ďalších, menej známych aspektov. Jedným z nich je komunikácia. Nestačí, ak centrálna banka robí to, čo hovorí. Svoje kroky by mala tiež vysvetľovať a zvyšovať tak povedomie a informovanosť verejnosti o jej politike a o službách, ktoré poskytuje.

Táto brožúra je súčasťou našej komunikačnej stratégie, v rámci ktorej sa verejnosti snažíme priblížiť činnosť Európskej centrálnej banky (ECB) ako jadra Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB), spolu s národnými centrálnymi bankami 25 členských štátov Európskej únie. Keďže euro ako svoju menu zatiaľ nezaviedli všetky členské štáty, na označenie skupiny pozostávajúcej z ECB a národných centrálnych bánk tých členských štátov, ktoré euro prijali (v súčasnosti ich je dvanásť), sa používa výraz Eurosystem. Eurosystem plní väčšinu úloh, ktoré pre ESCB vyplývajú zo Zmluvy o Európskej únii.

Elektronickú verziu tejto publikácie nájdete aj na internetovej stránke ECB (www.ecb.int). Elektronická verzia sa bude aktualizovať častejšie ako tlačaná verzia.

Verím, že vás táto brožúra zaujme a že v nej nájdete mnoho užitočných informácií.

Frankfurt nad Mohanom, apríl 2006

Jean-Claude Trichet
Prezident Európskej centrálnej banky

CESTA K HOSPODÁRSKEJ A MENOVEJ ÚNII

EURÓPSKA INTEGRÁCIA

Myšlienka vytvoriť v Európe hospodársku a menovú úniu je stará už viac ako pol storočia. Politickí vodcovia v duchu tejto vízie v roku 1952 založili Európske spoločenstvo uhlia a ocele (ESUO) ^[1], do ktorého sa zapojilo šesť krajín – Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko.

Postupné rozširovanie Európskej únie

Päťdesiate roky naštartovali sériu ďalších krokov smerujúcich k európskej integrácii. V roku 1958 spomínaná šestica krajín založila Európske hospodárske spoločenstvo (EHS) ^[2] a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu (EURATOM). Táto sieť vzťahov sa v priebehu času upevňovala a prehľbovala a viedla k vzniku Európskych spoločenstiev (ES) a neskôr, po prijatí Maastrichtskej zmluvy v roku 1993, Európskej únie (EÚ). Zvýšil sa aj počet členských krajín. V roku 1973 sa pridalo Dánsko, Írsko a Spojené kráľovstvo, o osem rokov neskôr aj Grécko. Portugalsko a Španielsko sa stali členmi v roku 1986, Rakúsko, Fínsko a Švédsko v roku 1995. Naposledy sa Európska únia rozšírila 1. mája 2004, keď do nej vstúpilo desať nových krajín – Česká republika, Estónsko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovinsko a Slovensko.

Kritériá vstupu do EÚ

Podmienkou vstupu krajiny do EÚ je splnenie tzv. **kodanských kritérií** ^[3]. Tie od kandidátskych krajín vyžadujú (i) stabilné inštitúcie zaručujúce demokraciu, právny štát, dodržiavanie ľudských práv a rešpektovanie a ochranu menšín a (ii) fungujúce trhové hospodárstvo, rovnako ako schopnosť čeliť konkurenčným tlakom, čo je predpokladom toho, aby krajiny mohli plniť povinnosti vyplývajúce z členstva vrátane cieľov politickej, hospodárskej a menovej únie.

Cesta k hospodárskej
a menovej únii

- 1.1 Európska integrácia
- 1.2 Hospodárska integrácia
- 1.3 Konvergenčné kritériá
- 1.4 Základné údaje o eurozóne

1.5 Výhody eura
Míľniky európskej integrácie

Štruktúra a úlohy

Menová politika

Systém TARGET

Eurobankovky
a euromince

Bankový dohľad

HOSPODÁRSKA INTEGRÁCIA

Prvý pokus vytvoriť hospodársku a menovú úniu opisuje Wernerova správa¹ z roku 1970. Navrhovala vytvorenie únie v troch etapách, ktoré sa mali uskutočniť do roku 1980. Avšak v prostredí výrazných medzinárodných menových výkyvov po rozpade brettonwoodskeho systému začiatkom sedemdesiatych rokov a medzinárodnej recesie v dôsledku prvej ropnej krízy v roku 1973 k realizácii týchto prvých plánov vytvorenia hospodárskej a menovej únie nikdy nedošlo.

Na túto nestabilitu vtedajších deväť členských štátov EHS v roku 1979 zareagovalo vytvorením **Európskeho menového systému (EMS)** . Jeho hlavným prvkom bol **mechanizmus výmenných kurzov (ERM)** , ktorý zaviedol pevné, ale korigovateľné vzájomné výmenné kurzy mien týchto deviatich krajín.

V druhej polovici osemdesiatych rokov myšlienka hospodárskej a menovej únie znova ožila v Jednotnom európskom akte (1986), ktorým došlo k vytvoreniu jednotného trhu. Bolo však zrejmé, že výhody jednotného trhu bude možné v plnej miere využiť len vtedy, ak bude v účastníckych štátoch zavedená jednotná mena. V roku 1988 **Európska rada** poverila **Delorsov výbor** preskúmaním možností vytvorenia **hospodárskej a menovej únie (HMÚ)** . Delorsova správa (1989) viedla k rokovaniam o **Zmluve** o Európskej únii, ktorá založila Európsku úniu a zmenila a doplnila Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva. Zmluva o Európskej únii bola podpísaná vo februári 1992 v Maastrichte (z toho dôvodu je často označovaná aj ako Maastrichtská zmluva) a do platnosti vstúpila dňa 1. novembra 1993.

Proces realizácie HMÚ v Európe prebiehal v troch etapách. V prvej etape (1990 – 1993) došlo predovšetkým k dotvoreniu jednotného európskeho trhu, a to odstránením všetkých vnútorných prekážok voľnému pohybu osôb, tovaru, kapitálu a služieb v rámci EÚ.

Druhá etapa (1994 – 1998) odštartovala vytvorením **Európskeho menového inštitútu** . Bolo to obdobie technických príprav na zavedenie jednotnej meny, počas ktorého sa členské štáty snažili vyhnúť nadmerným deficitom a dosiahnuť

**Maastrichtská zmluva podpísaná
v roku 1992**

Tri etapy HMÚ:

- I. **Jednotný európsky trh**
- II. **Európsky menový inštitút**
- III. **ECB a euro**

¹ Nazvaná po Pierrovi Wernerovi, vtedajšom luxemburskom predsedovi vlády.

CESTA K HOSPODÁRSKEJ A MENOVEJ ÚNII

vyššiu mieru hospodárskej a menovej konvergenzie, čiže zaistiť cenovú stabilitu a dobrý stav verejných financií. Tretia etapa začala 1. januára 1999 stanovením neodvolateľných výmenných kurzov zúčastnených mien, prevedením zodpovednosti za menovú politiku na ECB a zavedením eura ako jednotnej meny. Dňa 1. januára 2002 sa eurobankovky a euromince v zúčastnených krajinách stali zákonným platidlom. Pôvodné národné bankovky a mince prestali platiť na konci februára 2002.

Hospodárska politika zameraná
na stabilitu, nezávislosť
centrálnej banky

1.3 KONVERGENČNÉ KRITÉRIÁ

Nevyhnutým predpokladom zavedenia eura je, aby príslušná krajina dosiahla vysokú mieru „udržateľnej konvergenzie“. Miera konvergenzie sa hodnotí na základe kritérií stanovených Maastrichtskou zmluvou, ktoré od kandidátov vyžadujú:

- vysokú úroveň **cenovej stability** ,
- dobrý stav verejných financií,
- stabilný kurz a
- nízke a stabilné dlhodobé úrokové miery.

Cieľom týchto kritérií je zabezpečiť, aby sa do tretej etapy HMÚ mohli dostať iba tie krajiny, ktoré uplatňujú hospodársku politiku zameranú na stabilitu a dosahujú dobré výsledky pri udržiavaní cenovej stability. Zmluva zároveň vyžaduje nezávislosť centrálnej banky príslušnej krajiny (článok 108 zmluvy).

Dvanásť členských
štátov prijíma euro

Samit EÚ, ktorý sa konal v máji 1998 v Bruseli, rozhodol o tom, že kritériá prijatia jednotnej meny spĺňa jedenásť z vtedy pätnástich členských štátov únie – Belgicko, Nemecko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko a Fínsko. Dňa 1. januára 1999 sa euro stalo spoločnou menou týchto krajín. Po splnení kritérií sa k tejto skupine 1. januára 2001 pridalo aj Grécko.

Švédsko nespĺnilo všetky stanovené kritériá. Okrem toho sa Dánsko a Spojené kráľovstvo stali „členskými štátmi s osobitným postavením“ – ná základe protokolov, ktoré sú prílohou Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, tieto dve krajiny dostali právo rozhodnúť sa, či sa tretej etapy HMÚ chcú zúčastniť, t. j. či euro zavedú alebo nie. Obidve krajiny túto výnimku využili a Rada EÚ [1] oznámili, že do tretej etapy zatiaľ vstúpiť neplánujú – teda sa zatiaľ nechcú stať súčasťou eurozóny.

Desať nových členských štátov EÚ a Švédsko sa označujú ako členovia „s výnimkou“, pretože zatiaľ nespĺňajú všetky požiadavky potrebné na prijatie eura. Členstvo s výnimkou [2] znamená, že príslušný členský štát je oslobodený od niektorých, hoci nie od všetkých ustanovení, ktoré za normálnych okolností platia hneď od začiatku tretej etapy HMÚ. Okrem iného ide o všetky ustanovenia, ktoré prenášajú zodpovednosť za menovú politiku na Radu guvernérov [3] ECB.

Podobne ako Švédsko, ani nové členské štáty EÚ nemajú možnosť členstvo v eurozóne odmietnuť, ako je to v prípade Spojeného kráľovstva a Dánska.

To znamená, že vstupom do EÚ sa nové členské štáty zaviazali euro skôr či neskôr prijať, podmienkou však zostáva splnenie konvergenčných kritérií [4]. ECB a Európska komisia [5] pripravujú správy (každé dva roky, resp. na požiadanie príslušného členského štátu s výnimkou) o stave plnenia konvergenčných kritérií. V konvergenčných správach sa hodnotia aj rôzne ďalšie faktory, ktoré by mohli ovplyvniť integráciu príslušnej krajiny do hospodárstva eurozóny. Na základe týchto správ Rada EÚ rozhoduje o vstupe novej krajiny do eurozóny.

Na dva členské štáty EÚ sa vzťahuje výnimka

Nové členské štáty EÚ sa zaviazali prijať euro

1.4 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O EUROZÓNE

Jednotlivé krajiny, ktoré v súčasnosti tvoria eurozónu, boli pred vstupom do tejto skupiny relatívne otvorenými ekonomikami. Teraz sú však súčasťou väčšej a oveľa samostatnejšej ekonomiky, ktorej parametre je možné lepšie porovnávať s väčšími ekonomikami, ako sú napríklad Spojené štáty či Japonsko.

CESTA K HOSPODÁRSKEJ A MENOVEJ ÚNII

Jedna z najväčších
svetových ekonomík

Eurozóna je jednou z najväčších svetových ekonomík. V roku 2004 jej obyvateľstvo predstavovalo 312 miliónov ľudí. Európska únia má 25 členských štátov a žije v nej 460 miliónov ľudí. Pre porovnanie: Spojené štáty majú 294 miliónov a Japonsko 128 miliónov obyvateľov.

Čo sa týka hrubého domáceho produktu (HDP) vyjadreného v parite kúpnej sily, najväčšou ekonomikou v roku 2004 boli Spojené štáty s 20,9 % svetového HDP, eurozóna bola druhá s podielom 15,3 %. Podiel Japonska predstavoval 6,9 %. Podiely jednotlivých krajín eurozóny sú však omnoho menšie: v roku 2004 to bolo najviac 4,3 % svetového HDP.

Obmedzená závislosť od
zahraničného obchodu

Vývoj svetového hospodárstva samozrejme môže mať na eurozónu výrazný vplyv, ale keďže je to menej otvorená ekonomika, pohyby cien zahraničného tovaru majú na domáce ceny len obmedzený dopad. Eurozóna je však otvorenejšia ako Spojené štáty či Japonsko. Vývoz tovarov a služieb z eurozóny ako podiel HDP bol v roku 2004 výrazne vyšší (19,4 %) ako v Spojených štátoch (9,8 %) či v Japonsku (13,6 %).

Reálny jednotný trh
tovarov a služieb

1.5 VÝHODY EURA

Vytvorením hospodárskej a menovej únie urobila Európska únia dôležitý krok k dotvoreniu vnútorného trhu. Spotrebiteľia a podniky v eurozóne teraz môžu oveľa jednoduchšie porovnávať ceny a vyhľadávať najvýhodnejších dodávateľov. Okrem toho HMÚ vytvára prostredie hospodárskej a menovej stability v rámci celej Európy, ktoré prispieva k udržateľnému hospodárskemu rastu a vzniku nových pracovných miest. Jednotná mena navyše odstránila problémy spôsobované prudkými pohybmi kurzov bývalých národných mien.

Zavedením eurobankoviek a euromincí 1. januára 2002 sa zjednodušilo cestovanie v rámci eurozóny. Ceny tovarov a služieb sa dajú priamo porovnávať a vo všetkých krajinách možno platiť tými istými peniazmi.

**Eliminácia devízových rizík
a transakčných nákladov**

Zavedením eura došlo v eurozóne k eliminácii nákladov spojených s devízovými transakciami a k odstráneniu devízových rizík, ktoré v minulosti brzdili hospodársku súťaž medzi jednotlivými štátmi. Väčšia konkurencia zvyšuje pravdepodobnosť čo najefektívnejšieho využívania dostupných prostriedkov. Jednotná mena zjednodušuje investičné rozhodnutia, pretože na výnosy z investícií v rôznych krajinách eurozóny už nemajú vplyv kurzové výkyvy.

Pred zavedením eura mali finančné trhy spravidla národný charakter. Finančné nástroje, ako napríklad štátne dlhopisy a akcie, boli denominované v domácich menách. Zavedenie eura bolo významným krokom k integrácii finančných trhov v eurozóne, ktorá bude aj naďalej ovplyvňovať štruktúru hospodárstva eurozóny. Prínosy integrácie vidno v menšom či väčšom rozsahu vo všetkých častiach finančnej štruktúry:

Integrácia finančných trhov

- plne integrovaný **medzibankový peňažný trh** ■ eurozóny,
- integrovaný, rozvinutý a likvidný **trh s dlhopismi** ■ denominovanými v eurách, ktorý ponúka široké možnosti investícií a financovania,
- čoraz jednotnejší **akciový trh** ■ eurozóny,
- početnejšie domáce i cezhraničné fúzie a akvizície bánk v rámci eurozóny.

Rozvinutosť a kvalita integrovaného finančného trhu podporujú financovanie hospodárskeho rastu a tým aj tvorbu pracovných miest. Ľudia majú pri plánovaní sporenia a investícií oveľa viac možností. Firmy majú na financovanie svojho podnikania k dispozícii obrovský kapitálový trh a nové finančné nástroje, ktoré im umožňujú chrániť sa pred rôznymi finančnými rizikami a zlepšiť riadenie svojich investícií.

MÍLNIKY EURÓPSKEJ INTEGRÁCIE

1952

Belgicko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko zakladajú Európske spoločenstvo uhlia a ocele (ESUO).

1958

Do platnosti vstupujú Rímske zmluvy; vzniká Európske hospodárske spoločenstvo (EHS) a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu (EURATOM).

1967

Spojenie troch existujúcich spoločenstiev (ESUO, EHS a EURATOM) na základe zmluvy o zlúčení.

1970

Predloženie Wernerovej správy, prvého konceptu menovej únie.

1973

Do Európskych spoločenstiev (ES) vstupuje Dánsko, Írsko a Spojené kráľovstvo.

1979

Založenie Európskeho menového systému (EMS).

1981

Členom Európskych spoločenstiev sa stáva Grécko.

1986

Do ES vstupuje Španielsko a Portugalsko.

1987

Do platnosti vstupuje Jednotný európsky akt, ktorý umožnil vznik jednotného trhu.

1989

Delorsov výbor predkladá správu o hospodárskej a menovej únii.

1990

Začiatok prvej etapy HMÚ.

1993

Do platnosti vstupuje Zmluva o Európskej únii (Maastrichtská zmluva).

1994

Začiatok druhej etapy HMÚ; založenie Európskeho menového inštitútu (EMI) vo Frankfurte nad Mohanom.

1995

Do EÚ vstupuje Rakúsko, Fínsko a Švédsko.

1998

Zánik EMI; založenie Európskej centrálnej banky so sídlom vo Frankfurte nad Mohanom.

1999

Začína sa tretia etapa HMÚ, ktorej sa zúčastňuje jedenásť členských štátov EÚ; zavedenie eura ako jednotnej meny.

Do platnosti vstupuje upravená Zmluva o Európskej únii (Amsterdamská zmluva).

2001

Grécko sa stáva dvanástym členom eurozóny.

2002

Zavedenie eurobankoviek a mincí do obehu.

2003

Do platnosti vstupuje upravená Zmluva o Európskej únii (Zmluva z Nice).

2004

1. mája vstupuje do EÚ desať nových krajín.

ŠTRUKTÚRA A ÚLOHY

2.1 EURÓPSKY SYSTÉM CENTRÁLNYCH BÁNK A EUROSYSTÉM

Európsky systém centrálnych bánk (ESCB) vznikol v súlade s Maastrichtskou zmluvou a Štatútom Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky. Tvorí ho Európska centrálna banka (ECB) a národné centrálné banky všetkých členských štátov EÚ.

Eurosystém pozostáva z ECB a národných centrálnych bánk členských štátov EÚ, ktoré prijali euro (v súčasnosti ich je dvanásť).

Rozhodovacími orgánmi ECB sú Rada guvernérov a Výkonná rada. Rada guvernérov prijíma rozhodnutia o menovej politike ECB. Výkonná rada tieto rozhodnutia realizuje a riadi bežný chod ECB. Tretím rozhodovacím orgánom ECB je Generálna rada, ktorá bude existovať dovtedy, kým všetky členské štáty EÚ neprijmú euro.

ECB je nadnárodná inštitúcia

2.2 EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

ECB bola založená v júni 1998 vo Frankfurt nad Mohanom a nahradila Európsky menový inštitút. ECB je nadnárodná inštitúcia s vlastnou právnou subjektivitou. V roku 2002 ECB vyhlásila medzinárodnú architektonickú súťaž na návrh svojho stáleho sídla, ktoré sa bude nachádzať vo východnej časti Frankfurtu.

ECB je naozajstnou európskou inštitúciou – zamestnáva pracovníkov zo všetkých 25 krajín EÚ.

Cesta k hospodárskej
a menovej únii

Štruktúra a úlohy

2.1 Európsky systém centrálnych bánk

a Eurosystém

2.2 Európska centrálna banka

2.3 Úlohy Eurosystému

2.4 Nezávislosť

2.5 Národné centrálné banky

2.6 Rozhodovacie orgány ECB

2.7 Výbory ESCB

Menová politika

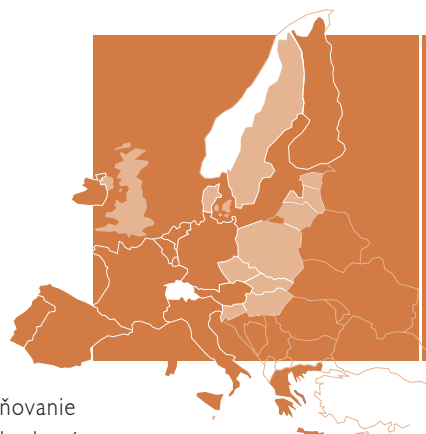
Systém TARGET

Eurobankovky
a euromince

Bankový dohľad

ÚLOHY EUROSYSTÉMU

Eurosystém plní štyri dôležité úlohy. Prvou z nich je uskutočňovanie menovej politiky stanovenej Radou guvernérov ECB, napr. rozhodnutí o kľúčových úrokových sadzbách ECB (t. j. o **minimálnej akceptovateľnej úrokovej sadzbe** pre hlavné refinančné operácie a úrokovej sadzbe pre **jednoduché refinančné** a **jednoduché sterilizačné obchody**) a podľa potreby aj rozhodnutí týkajúcich sa menových cieľov a devízových rezerv. Výkonná rada zodpovedá za výkon menovej politiky, a to prostredníctvom pokynov národným centrálnym bankám. Každý týždeň napríklad rozhoduje o pridelovaní likvidity bankovému sektoru prostredníctvom hlavných refinančných operácií.

**Rada guvernérov rozhoduje
o kľúčových úrokových sadzbách**

Druhou a treťou úlohou Eurosystému je vykonávať **devízové operácie** a držať a spravovať oficiálne rezervy krajín eurozóny.

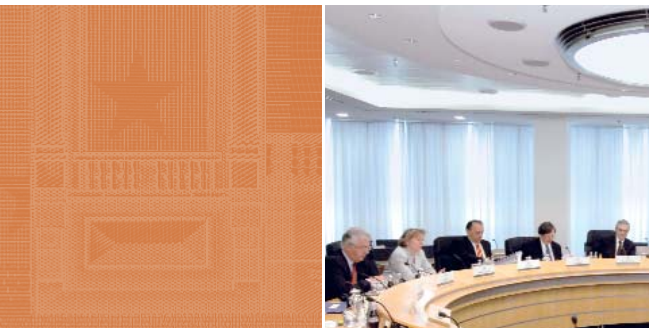
Národné centrálné banky Eurosystému previedli do ECB devízové rezervy v celkovej výške približne 40 mld. EUR (85 % v cudzej mene a 15 % v zlate), za ktoré získali **úročené pohľadávky** voči ECB denominované v eurách. Národné centrálné banky Eurosystému sa podieľajú na správe devízových rezerv ECB ako sprostredkovatelia, pričom konajú v súlade s pravidlami správy portfólií, ktoré stanovila ECB. Zostávajúce devízové rezervy Eurosystému vlastní a spravujú národné centrálné banky. Transakcie s týmito devízovými rezervami reguluje Eurosystém. Predovšetkým transakcie, ktoré presahujú určité stanovené hodnoty, sa môžu uskutočňovať len s predchádzajúcim súhlasom ECB.

**Devízové rezervy v držbe ECB
a národných centrálnych bánk**

Štvrtou základnou úlohou Eurosystému je podporovať plynulé fungovanie platobných systémov. Eurosystém sa okrem toho podieľa aj na finančnom dohľade: v rámci svojej pôsobnosti poskytuje konzultácie zákonodarným orgánom a zostavuje menovú a finančnú štatistiku.

Zmluva zároveň ECB dáva výlučné právo povoľovať vydávanie eurobankoviek.

ŠTRUKTÚRA A ÚLOHY

2.4 NEZÁVISLOSŤ

Pri plnení úloh Eurosystemu nesmie ECB ani národné centrálné banky žiadať ani prijímať žiadne pokyny od inštitúcií alebo orgánov Spoločenstva, od vlád členských štátov EÚ ani od iných orgánov. Inštitúcie a orgány Spoločenstva a vlády členských štátov sa na druhej strane nesmú snažiť členov rozhodovacích orgánov ECB či národných centrálnych bánk pri plnení ich úloh ovplyvňovať.

Osobná nezávislosť

Pokiaľ ide o záruky týkajúce sa funkčného obdobia guvernérov národných centrálnych bánk a členov **Výkonnej rady** ECB, Štatút ESCB a ECB stanovuje, že:

- funkčné obdobie guvernérov NCB je minimálne päťročné,
- funkčné obdobie členov Výkonnej rady ECB je osemročné a nemôže sa predlžovať,
- členovia Výkonnej rady ECB môžu byť odvolaní z funkcie iba v prípade nespôsobilosti na výkon funkcie alebo v prípade vážneho porušenia úradných povinností. V tomto ohľade je príslušným súdom na riešenie prípadných sporov **Súdny dvor Európskych spoločenstiev**.

Funkčná nezávislosť

Eurosystem je zároveň funkčne nezávislý. ECB a národné centrálné banky majú k dispozícii všetky nástroje a právomoci potrebné na výkon účinnej menovej politiky a sú oprávnené samostatne rozhodovať o tom, kedy a ako ich použijú.

Eurosystem nesmie poskytovať úvery orgánom Spoločenstva ani národným subjektom verejného sektora. Nepodlieha teda vplyvu orgánov verejnej správy, čo ešte viac prispieva k jeho nezávislosti. **Rada guvernérov** ECB má navyše právo prijímať záväzné predpisy v rozsahu nevyhnutnom na plnenie úloh ESCB a v niektorých ďalších prípadoch vymedzených v konkrétnych aktoch **Rady EÚ**.

Nationale Bank van
België / Banque
Nationale de Belgique

Deutsche
Bundesbank

Bank of Greece

Banco de España

Banque de France

Central Bank and
Financial Services
Authority of Ireland

Banca d'Italia

Banque centrale
du Luxembourg

De Nederlandsche
Bank

Oesterreichische
Nationalbank

Banco de Portugal

Suomen Pankki
Finlands Bank

ŠTRUKTÚRA A ÚLOHY

2.5 NÁRODNÉ CENTRÁLNE BANKY

Národné centrálné banky Eurosystému majú vlastnú právnu subjektivitu (podľa práva vlastnej krajiny), ktorá je oddelená od právnej subjektivity ECB. Zároveň sú však neoddeliteľnou súčasťou Eurosystému, ktorý zodpovedá za **cenovú stabilitu** ^[1] v eurozóne, a pri plnení úloh Eurosystému konajú v súlade so všeobecnými zásadami a pokynmi ECB.

Národné centrálné banky vykonávajú operácie menovej politiky

Národné centrálné banky sa podieľajú na výkone jednotnej menovej politiky v eurozóne. Vykonávajú operácie menovej politiky, ako je napríklad poskytovanie peňažných prostriedkov centrálnej banky **úverovým inštitúciám** ^[2], a zabezpečujú zúčtovanie bezhotovostných domácich a zahraničných platieb. Okrem toho vykonávajú operácie v oblasti riadenia devízových rezerv, a to na vlastný účet a ako sprostredkovatelia ECB.

Národné centrálné banky sú tiež vo veľkej miere zodpovedné za zber národných štatistických údajov a za vydávanie a spracovanie eurobankoviek vo vlastnej krajine. Národné centrálné banky plnia aj úlohy, ktoré nevyplývajú zo Štatútu ESCB. Rada guvernérov ECB však sleduje, či tieto úlohy nie sú v rozpore s cieľmi a úlohami Eurosystému.

Vnútroštátne právne predpisy môžu národnej centrálnej banke prideliť aj úlohy, ktoré nesúvisia s menovou politikou: národná centrálna banka sa napríklad môže zúčastňovať na výkone bankového dohľadu, alebo vystupovať ako hlavná banka vlády príslušnej krajiny.

Rada guvernérov zasadá každý druhý štvrtok

2.6 ROZHODOVACIE ORGÁNY ECB

Radu guvernérov ECB tvoria členovia Výkonnej rady ECB a guvernéri národných centrálnych bánk krajín eurozóny. Podľa Štatútu ESCB musí Rada guvernérov ECB zasadať aspoň desaťkrát za rok. Termíny zasadnutí stanovuje samotná Rada guvernérov na základe návrhu Výkonnej rady. Zasadanie sa môže uskutočniť aj formou telekonferencie, pokiaľ proti tomu nenamietajú viac ako

^[1] pozri Slovník pojmov

dvaja guvernéri. V súčasnosti Rada guvernérov zasadá dvakrát mesačne, zvyčajne každý prvý a tretí štvrtok v mesiaci. Menovopolitické otázky sa zvyčajne prerokúvajú iba na prvom zasadnutí v mesiaci.

Na zasadaniach sa môže zúčastňovať prezident Rady EÚ ^[1] a člen Európskej komisie ^[2], právo hlasovať však majú iba členovia Rady guvernérov ^[3]. Každý člen Rady guvernérov má jeden hlas a s výnimkou rozhodnutí o finančných záležitostiach ECB Výkonná rada svoje rozhodnutia prijíma nadpolovičnou väčšinou. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas prezidenta. Ak sa rozhoduje o finančných záležitostiach, napríklad o upisovaní základného imania ECB, prevode devízových rezerv alebo rozdeľovaní menových príjmov, používa sa tzv. vážené hlasovanie – váha hlasov jednotlivých členov Rady guvernérov sa určí na základe podielov ich národných centrálnych bánk na upísanom základnom imaní ECB.

Zmluva o Európskej únii a Štatút ESCB a ECB Radu guvernérov oprávňujú prijímať väčšinu strategicky významných rozhodnutí Eurosystému ^[4].

Hlavné úlohy Rady guvernérov:

- určovať menovú politiku eurozóny, t. j. prijímať rozhodnutia o úrovni kľúčových úrokových sadzieb ECB,
- prijímať všeobecné zásady a rozhodnutia potrebné na zabezpečovanie plnenia úloh Eurosystému.

Pri prijímaní rozhodnutí o menovej politike a iných úlohách Eurosystému Rada guvernérov zohľadňuje vývoj v eurozóne ako celku.

Zameranie na eurozónu

Výkonnú radu ^[5] tvorí prezident ECB, viceprezident ECB a štyria ďalší členovia. Členovia Výkonnej rady sú menovaní spomedzi uznávaných a skúsených odborníkov v menovej a bankovej oblasti vzájomnou dohodou vlád krajín eurozóny na úrovni hláv štátov alebo predsedov vlád na základe odporúčania Rady EÚ ^[6], ktorá ho predtým konzultuje s Európskym parlamentom ^[7] a Radou guvernérov ECB. Výkonná rada zvyčajne zasadá každý utorok.

Výkonná rada zasadá každý utorok

ŠTRUKTÚRA A ÚLOHY

Zasadaniam Rady guvernérov, Výkonnej rady a Generálnej rady predsedá prezident ECB (v jeho neprítomnosti túto úlohu preberá viceprezident). Prezident je pozývaný aj na zasadania **Euroskupiny** ^[1] – neformálne zasadania ministrov hospodárstva a financií krajín eurozóny – a môže sa zúčastňovať i na zasadaniach Rady EÚ, ak sa prerokujú otázky týkajúce sa cieľov a úloh Eurosystemu.

Hlavné úlohy Výkonnej rady:

- pripravovať zasadania Rady guvernérov,
- uskutočňovať menovú politiku v eurozóne v súlade so všeobecnými zásadami a rozhodnutiami prijatými Radou guvernérov a v rámci tejto činnosti vydávať pokyny národným centrálnym bankám,
- riadiť bežný chod ECB,
- vykonávať určité právomoci vrátane normotvorných právomocí, ktoré jej zverila Rada guvernérov.

Generálna rada zasadá štyrikrát za rok

Generálnu radu tvoria prezident ECB, viceprezident ECB a guvernéri národných centrálnych bánk všetkých členských štátov EÚ. Na zasadaniach Generálnej rady sa bez hlasovacieho práva môžu zúčastňovať aj ostatní členovia Výkonnej rady, prezident Rady EÚ a člen **Európskej komisie** ^[2]. Zasadanie Generálnej rady môže podľa potreby kedykoľvek zvolať prezident, prípadne sa môže uskutočniť na žiadosť minimálne troch jej členov. Generálna rada zvyčajne zasadá každé tri mesiace vo Frankfurt.

Generálna rada nenesie žiadnu zodpovednosť za menovopolitické rozhodnutia v eurozóne. Prebrala úlohy od EMI, ktoré je ECB povinná plniť v tretej etape HMÚ, kým všetky členské štáty EÚ nezavedú euro. To znamená, že zodpovedá najmä za zostavovanie správ o stave konvergenencie členských štátov EÚ, ktoré

zatiaľ neprijali euro, a za poskytovanie poradenstva ohľadom potrebných príprav na zavedenie eura. Zároveň prispieva k plneniu poradných úloh ESCB a pomáha pri zostavovaní štatistických údajov.

2.7 VÝBORY ESCB

Rozhodovacie orgány ECB pri plnení svojich úloh spolupracujú s výbormi ESCB. Tieto výbory sú zároveň významným priestorom pre spoluprácu v rámci ESCB. Ich členmi sú zástupcovia ECB, národných centrálnych bánk **Eurosystému** a ďalších kompetentných orgánov, napríklad vnútroštátnych orgánov dohľadu v prípade Výboru pre bankový dohľad. Národné centrálné banky krajín, ktoré nepatria do eurozóny, vysielajú svojich odborníkov na tie zasadania výborov ESCB, na ktorých sa prerokúvajú záležitosti patriace do oblasti pôsobnosti Generálnej rady. Mandáty jednotlivých výborov stanovuje Rada guvernérov. Výbory **Rade guvernérov** prostredníctvom **Výkonnej rady** predkladajú správy o svojej činnosti.

Odborné výbory podporujú rozhodovacie orgány

V súčasnosti sú zriadené nasledujúce výbory: Výbor pre účtovníctvo a menové príjmy, Výbor pre bankový dohľad, Výbor pre bankovky, Výbor pre komunikáciu Eurosystému/ESCB, Výbor pre informačné technológie, Výbor interných audítorov, Výbor pre medzinárodné vzťahy, Právny výbor, Výbor pre operácie na trhu, Výbor pre menovú politiku, Výbor pre platobné a zúčtovacie systémy a Štatistický výbor.

V roku 1998 Rada guvernérov zriadila Rozpočtový výbor, ktorého členmi sú zástupcovia ECB a národných centrálnych bánk Eurosystému. Rozpočtový výbor asistuje Rade guvernérov vo veciach týkajúcich sa rozpočtu ECB.

V roku 2005 bola zriadená Konferencia odborníkov z oblasti ľudských zdrojov, ktorá združuje členov ESCB. Jej hlavnou úlohou je podporovať tímovú spoluprácu medzi centrálnymi bankami Eurosystému/ESCB v oblasti riadenia ľudských zdrojov.

MENOVÁ POLITIKA

3.1 CENOVÁ STABILITA

Hlavným cieľom Eurosystému je udržiavať **cenovú stabilitu**. Bez toho, aby bol dotknutý cieľ cenovej stability, Eurosystém podporuje všeobecnú hospodársku politiku Európskeho spoločenstva.

Prvoradá je cenová stabilita

Článok 2 Zmluvy o Európskej únii stanovuje, že cieľom EÚ je podporovať „hospodársky a sociálny rozvoj a vysokú mieru zamestnanosti a dosahovať vyrovnaný a udržateľný vývoj“. Eurosystém k plneniu týchto cieľov prispieva udržiavaním cenovej stability. Pri snahe o udržanie cenovej stability zároveň tieto ciele EÚ berie do úvahy. V prípade protichodnosti konkrétnych cieľov musí ECB vždy uprednostniť zachovanie cenovej stability.

Eurosystém koná v súlade so zásadou otvoreného trhového hospodárstva s voľnou súťažou, čím prispieva k efektívnemu umiestňovaniu zdrojov.

3.2 STRATÉGIA MENOVEJ POLITIKY ECB

Na zachovanie cenovej stability musí ECB ovplyvňovať podmienky na peňažnom trhu, a tým i úroveň krátkodobých úrokových mier.

ECB prijala stratégiu, ktorá zaručuje jednotný a systematický postup pri prijímaní rozhodnutí menovej politiky. Jednotný postup pomáha stabilizovať **inflačné** očakávania a upevňovať dôveryhodnosť ECB.

Jedným zo základných prvkov stratégie menovej politiky Rady guvernérov ECB je kvantitatívna definícia **cenovej stability** ako „medziročného nárastu harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP) eurozóny o menej ako 2 %“. Cenovú stabilitu je potrebné udržiavať v strednodobom horizonte, čo znamená, že menová politika musí byť perspektívna.

Cesta k hospodárskej
a menovej únii

Štruktúra a úlohy

Menová politika

3.1 Cenová stabilita
3.2 Stratégia menovej politiky ECB
3.3 Nástroje menovej politiky

3.4 Komunikácia
3.5 Menová a finančná štatistika

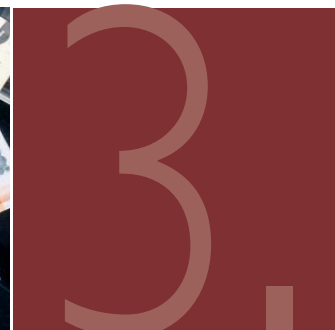
Systém TARGET

Eurobankovky
a euromince

Bankový dohľad

Pri zabezpečovaní cenovej stability sa ECB snaží miery inflácie v strednodobom horizonte udržať na úrovni tesne pod 2 %. Účelom tejto snahy je udržať si bezpečný odstup od rizika **deflácie** [1].

Menová politika musí byť perspektívna vzhľadom na značné časové sklzy v **transmisnom mechanizme** [2] (viac informácií v nasledujúcej časti). Okrem toho by mala ukotvovať inflačné očakávania a pomáhať znižovať mieru volatility hospodárskeho vývoja.

Perspektívna menová politika

Popri definícii cenovej stability je stratégia menovej politiky postavená na komplexnom hodnotení rizík ohrozujúcich cenovú stabilitu, ktoré pozostáva z ekonomickej a menovej analýzy. Každé menovopolitické rozhodnutie sa prijíma až po dôkladnom vzájomnom preverení údajov získaných z oboch analýz.

NÁSTROJE MENOVEJ POLITIKY

Na začiatku transmisného mechanizmu menovej politiky stojí centrálna banka a spôsob, akým riadi likviditu a usmerňuje krátkodobé úrokové miery.

Peňažný trh, ako súčasť finančného trhu, hrá v transmisii menovopolitických rozhodnutí zásadnú úlohu, pretože ako prvý pociťuje dopad zmien menovej politiky. Rozvinutý a integrovaný peňažný trh je nevyhnutným predpokladom účinnej menovej politiky, pretože zabezpečuje rovnomerné rozloženie likvidity, ktorú na trh dodáva centrálna banka, a homogénnu úroveň krátkodobých úrokových mier v celej oblasti, kde sa používa spoločná mena. Tento predpoklad bol splnený takmer hneď od začiatku tretej etapy hospodárskej a menovej únie, keď úspešne prebehla integrácia národných peňažných trhov do efektívneho peňažného trhu eurozóny.

Peňažný trh je ovplyvnený ako prvý

Eurosystém má na ovplyvňovanie krátkodobých úrokových mier k dispozícii súbor menovopolitických nástrojov, a to operácie na voľnom trhu, automatické operácie a povinné minimálne rezervy.

MENOVÁ POLITIKA

Operácie na voľnom trhu sa delia na:

- **hlavné refinančné obchody** – pravidelné transakcie určené na dodávanie likvidity s týždňovou frekvenciou a splatnosťou,
- **dlhodobejšie refinančné obchody** – transakcie určené na dodávanie likvidity s mesačnou frekvenciou a trojmesačnou splatnosťou,
- **dolaďovacie obchody** – uskutočňujú sa podľa potreby na riadenie stavu likvidity na trhu a ovplyvňovanie úrokových mier; ich účelom je predovšetkým tlmiť dopady nečakaných výkyvov v stave likvidity na úrokové miery, a
- **štrukturálne obchody** – Eurosystem ich môže vykonávať prostredníctvom reverzných obchodov, priamych obchodov a emisie dlhových certifikátov.

Automatické operácie

Eurosystem zároveň ponúka dva druhy automatických operácií, ktoré prostredníctvom poskytovania a absorbovania likvidity určujú hranice jednodňových úrokových sadzieb:

- **jednodňové refinančné obchody**, ktoré **úverovým inštitúciám** umožňujú od národných centrálnych bánk získať jednodňovú likviditu proti záruke v podobe akceptovateľných aktív, a
- **jednodňové sterilizačné obchody** , ktoré **úverovým inštitúciám** umožňujú ukladať jednodňové vklady v národných centrálnych bankách krajín Eurosystemu.

Povinné minimálne rezervy

Poslednou súčasťou balíka nástrojov menovej politiky Eurosystemu sú minimálne rezervy, ktoré sú **úverové inštitúcie** povinné viesť na účtoch v národných centrálnych bankách. Každá **úverová inštitúcia** musí mať počas približne mesačnej periódy udržiavania povinných minimálnych rezerv uložené určité priemerné percento časti vkladov svojich klientov (ako aj niektorých iných záväzkov banky) na vkladovom účte v príslušnej národnej centrálnej banke. Eurosystem zostatky na týchto účtoch úročí krátkodobou úrokovou sadzbou. Účelom systému povinných minimálnych rezerv je stabilizovať úrokové sadzby na peňažnom trhu a vytvoriť (resp. zväčšiť) štrukturálny deficit likvidity v bankovom sektore.

 pozri Slovník pojmov

3.4 KOMUNIKÁCIA

Nevyhnutnou súčasťou činnosti centrálnej banky je efektívna komunikácia. Komunikácia prispieva k účinnosti a vierohodnosti menovej politiky. V snahe umožniť verejnosti lepšie rozumieť menovej politike a ostatným činnostiam centrálnej banky musí ECB vystupovať otvorene a transparentne. To je hlavnou zásadou Eurosystému a jeho externej komunikácie, v rámci ktorej ECB úzko spolupracuje s národnými centrálnymi bankami.

Na zaistenie účinnosti tejto komunikácie ECB a národné centrálné banky využívajú širokú paletu nástrojov, z ktorých najdôležitejšie sú:

- pravidelné tlačové konferencie každý mesiac po prvom zasadaní Rady guvernérov,
- vydávanie Mesačného bulletinu, ktorý obsahuje podrobné informácie o hospodárskom vývoji v eurozóne a články zamerané na témy súvisiace s činnosťou ECB,
- verejné vystúpenia prezidenta ECB a ostatných členov Výkonnej rady ECB v Európskom parlamente ,
- prejav a rozhovory s členmi rozhodovacích orgánov ECB,
- tlačové správy vysvetľujúce rozhodnutia a stanoviská Rady guvernérov,
- internetové stránky ECB a národných centrálnych bánk, ktoré sprístupňujú všetky zverejnené materiály vrátane rozsiahleho súboru štatistických údajov,
- odborné štúdie (working papers),
- príležitostné štúdie (occasional papers).

MENOVÁ POLITIKA

3.5 MENOVÁ A FINANČNÁ ŠTATISTIKA

ECB zostavuje a zverejňuje finančnú a menovú štatistiku v úzkej spolupráci s národnými centrálnymi bankami. Tieto štatistické informácie podporujú menovú politiku v eurozóne a ECB ich využíva pri svojom rozhodovaní.

ECB zostavuje súhrnné ukazovatele za eurozónu

Národné centrálné banky (v niektorých prípadoch aj iné národné orgány) v jednotlivých krajinách získavajú údaje od finančných inštitúcií a z iných zdrojov a zostavujú súhrnné ukazovatele na národnej úrovni, ktoré odosielať Európskej centrálnej banke. ECB z týchto údajov zostavuje súhrnné ukazovatele za eurozónu.

Právnym základom pre tvorbu, zber, zostavovanie a šírenie štatistík ECB je Štatút Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky , ktorý je prílohou k zmluve. ECB zabezpečuje plnenie svojich štatistických potrieb, ale zároveň sa snaží minimalizovať záťaž, ktorú štatistické vykazovanie predstavuje pre finančné inštitúcie a ďalšie spravodajské jednotky.

O zodpovednosť za štatistiku na európskej úrovni sa ECB delí s Európskou komisiou (prostredníctvom Eurostatu – Štatistického úradu Európskych spoločenstiev). Na úrovni eurozóny zodpovedá ECB, buď výhradne alebo v spolupráci s Komisiou, za menovú štatistiku, štatistiku finančných inštitúcií a finančných trhov, za zahraničnú štatistiku (vrátane platobnej bilancie), za finančné účty a zostavovanie štvrťročných nefinančných účtov za inštitucionálne sektory (domácnosti, podniky a vládu). Obe inštitúcie na európskej úrovni spoločne nesú aj zodpovednosť za štatistickú infraštruktúru (vrátane sezónnych úprav, tvorby rámca kvality a štandardov na prenos údajov). Štatistika ESCB v rámci možností zodpovedá medzinárodným normám.

SYSTÉM TARGET

Hrubé zúčtovanie platieb
v eurách v reálnom čase

4. SYSTÉM TARGET

TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer) je systém hrubého zúčtovania v reálnom čase pre platby v eurách, ktorý prevádzkuje **Eurosystem** . Slúži na vysporiadanie operácií centrálnych bánk, veľké medzibankové prevody v eurách a ďalšie platby v eurách. Zabezpečuje spracovanie platieb v reálnom čase, zúčtovanie v peniazoch centrálnych bánk a okamžitú konečnosť zúčtovania. Skladá sa z navzájom prepojených národných systémov hrubého zúčtovania v reálnom čase (RTGS) a platobného mechanizmu ECB (EPM). TARGET je v prevádzke od začiatku hospodárskej a menovej únie v roku 1999 a jeho denný obrat predstavuje okolo 1 700 mld. EUR.

Systém TARGET bol vyvinutý, aby:

- zabezpečil bezpečný a spoľahlivý mechanizmus na zúčtovanie platieb v eurách na báze RTGS,
- zvýšil efektívnosť zahraničných platieb v eurách, a predovšetkým aby
- splňal potreby menovej politiky ECB a podporoval integráciu eurového peňažného trhu.

1 Cesta k hospodárskej
a menovej únii

2 Štruktúra a úlohy

3 Menová politika

4 Systém TARGET

5 Eurobankovky
a euromince

6 Bankový dohľad

TARGET je k dispozícii pre všetky transakcie v eurách medzi krajinami eurozóny a niekoľkými ďalšími krajinami EÚ a v rámci týchto krajín. Spracúva medzibankové i klientske platby. Platby v systéme TARGET nemajú stanovený žiadny maximálny ani minimálny limit. Do systému TARGET sa môžu (ale nemusia) zapojiť aj členské štáty EÚ, ktoré ešte nezaviedli euro. Za určitých podmienok majú do systému prístup aj úverové inštitúcie členských štátov EÚ, ktoré ešte nezaviedli euro.

Eurosystém v súčasnosti pracuje na vytvorení systému TARGET2 – ďalšej generácie systému TARGET. Nový systém by mal byť uvedený do prevádzky v roku 2007 a vďaka harmonizovanej a centralizovanej technickej infraštruktúre by mal dosahovať ešte vyššiu úroveň bezpečnosti a efektívnosti. Systém TARGET2 bude všetkým zúčastneným bankám poskytovať rovnako kvalitné služby, funkcie a rozhrania, ako aj jednotnú cenovú štruktúru.

EUROBANKOVKY A EUROMINCE

5.1 BANKOVKY

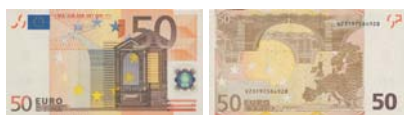
Eurobankovky boli uvedené do obehu 1. januára 2002. Vydávajú sa v siedmich nominálnych hodnotách – 5, 10, 20, 50, 100, 200 a 500 eur – pričom každá má odlišnú veľkosť.

Bankovky zobrazujú architektonické štýly siedmich kultúrnych epoch európskej histórie – klasiku, románsky sloh, gotiku, renesanciu, barok a rokoko, vek železa a skla a architektúru 20. storočia – a zakaždým tri hlavné architektonické prvky: okná, brány a mosty. Žiadna z nich však nepredstavuje konkrétnu budovu či architektonickú pamiatku.

Okná a brány na lícnej strane každej bankovky symbolizujú ducha európskej otvorenosti a spolupráce. Na rubovej strane každej bankovky sa nachádza most. Mosty sú metaforou komunikácie medzi európskymi národmi, ako aj medzi Európou a zvyškom sveta.

Súčasťou bankoviek je viacero ochranných prvkov, ktoré ich chránia proti falšovaniu a umožňujú rozpoznať pravé bankovky od falošných. Obsahujú aj špeciálne prvky, ktoré pri ich rozpoznávaní pomáhajú nevidomým a zrakovo postihnutým ľuďom.

Prísna kontrola kvality zaručuje, že všetky vyrobené bankovky sú rovnako kvalitné a majú rovnaký vzhľad. Bankovky neobsahujú žiadne individuálne národné prvky.

1 Cesta k hospodárskej
a menovej únii

2 Štruktúra a úlohy

3 Menová politika

4 Systém TARGET

5 Eurobankovky
a euromince

5.1 Bankovky
5.2 Mince

6 Bankový dohľad

5.2 MINCE

Jedno euro sa skladá zo 100 centov. V obehu sú euromince ôsmich nominálnych hodnôt: 1, 2, 5, 10, 20 a 50 centov a 1 a 2 eurá. Vzhľad jednej strany mincí je spoločný pre všetky krajiny eurozóny, zatiaľ čo druhá strana obsahuje národné motívy. Vo všetkých krajinách eurozóny sa samozrejme môžu používať všetky euromince, bez ohľadu na národnú stranu.

Každá z ôsmich euromincí má odlišnú veľkosť, hmotnosť, zloženie, farbu a hrúbku. V snahe uľahčiť rozpoznávanie mincí rôznych nominálnych hodnôt, najmä nevidomým a zrakovo postihnutým ľuďom, boli do mincí zabudované ďalšie inovatívne prvky. Mince rôznych hodnôt majú napríklad rôzne hrany. Dôkladný systém riadenia kvality zabezpečuje, aby sa všetky euromince dali používať v celej eurozóne a aby spĺňali normy nevyhnutné na ich používanie v predajných automatoch.

Na ochranu proti falšovaniu mincí vyššej nominálnej hodnoty (1 a 2 eurá) boli prijaté zvláštne opatrenia, a to konkrétne prepracované použitie kovov dvoch rôznych farieb a v prípade mince €2 aj nápis vyrazený na jej hrane.

BANKOVÝ DOHĽAD

BANKOVÝ DOHĽAD

6.

Aj keď priamu zodpovednosť za bankový dohľad a finančnú stabilitu aj naďalej nesú príslušné orgány v každom členskom štáte EÚ, **zmluva** Európsky systém centrálnych bánk poverila úlohou „prispievať k bezproblémovej realizácii politiky príslušných orgánov súvisiacej s obozretným podnikaním úverových inštitúcií a stabilitou finančného systému“.

ESCB túto úlohu plní najmä tromi spôsobmi.

Monitorovanie finančnej stability

Po prvé, sleduje a hodnotí finančnú stabilitu na úrovni eurozóny a EÚ. Tým dopĺňa a podporuje rovnakú činnosť, ktorú na národnej úrovni vykonávajú národné centrálné banky a orgány dohľadu v záujme zachovania finančnej stability v danej krajine.

1 Cesta k hospodárskej
a menovej únii

2 Štruktúra a úlohy

3 Menová politika

4 Systém TARGET

5 Eurobankovky
a euromince

6 Bankový dohľad

Po druhé, ESCB pôsobí ako poradný orgán pri určovaní a prehodnocovaní požiadaviek na reguláciu a dohľad nad finančnými inštitúciami. Veľkú časť tejto poradnej úlohy plní ECB prostredníctvom svojej účasti v príslušných medzinárodných a európskych regulačných a dozorných orgánoch, ako napr. v Bazilejskom výbore pre bankový dohľad, Európskom bankovom výbore a Výbore európskych orgánov bankového dohľadu.

Po tretie, ECB podporuje spoluprácu medzi centrálnymi bankami a orgánmi dohľadu v otázkach spoločného záujmu (napr. v oblasti dohľadu nad platobnými systémami alebo pri riešení finančných kríz).

Tieto činnosti sa vykonávajú v spolupráci s Výborom pre bankový dohľad (jeden z výborov ESCB spomenutých v časti 2.7), v rámci ktorého sa stretávajú odborníci z centrálnych bánk a orgánov dohľadu krajín EÚ.

SLOVNÍK POJMOV

Automatická operácia: facilitá centrálnej banky, ktorá je k dispozícii úverovým inštitúciám na ich vlastnú žiadosť. Eurosystém ponúka dva druhy automatických operácií: jednoduchové refinančné obchody a jednoduchové sterilizačné obchody.

Cenová stabilita: je hlavným cieľom Eurosystému. Rada guvernérov ECB cenovú stabilitu definuje ako medziročný nárast harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP) eurozóny o menej ako 2 %. Pri zabezpečovaní cenovej stability sa Rada guvernérov snaží o udržanie mier inflácie v strednodobom horizonte tesne pod úrovňou 2 %.

Centrálna banka: inštitúcia, ktorej bola právnym aktom zverená zodpovednosť za výkon menovej politiky na určitom území.

Deflácia: proces, pri ktorom počas dlhšieho časového obdobia dochádza k neustálemu poklesu celkovej cenovej úrovne.

Delorsov výbor: v júni 1988 Európska rada poverila výbor vedený Jacquesom Delorsom, vtedajším prezidentom Európskej komisie, aby preveril a vypracoval návrh konkrétnych etáp vedúcich k vytvoreniu hospodárskej a menovej únie. Členmi výboru boli guverneri národných centrálnych bánk krajín Európskeho spoločenstva, vtedajší generálny riaditeľ Banky pre medzinárodné zúčtovanie (BIS) Alexandre Lamfalussy, dánsky profesor ekonómie Niels Thygesen a vtedajší prezident Banco Exterior de España Miguel Boyer. Záverečná Delorsova správa navrhla realizáciu hospodárskej a menovej únie v troch etapách.

Devízové operácie: nákup alebo predaj devíz. V kontexte Eurosystému ide o nákup alebo predaj iných mien za euro.

Dlhodobejšie úrokové miery: úrokové miery alebo výnosy z úročených finančných aktív s relatívne dlhou dobou splatnosti. Ako referenčná hodnota dlhodobějších úrokových mier sa často používajú výnosy zo štátnych dlhopisov so splatnosťou 10 rokov.

ECOFIN: pozri Rada EÚ.

ERM II: pozri Mechanizmus výmenných kurzov ERM II.

Európska centrálna banka (ECB): ECB bola založená 1. júna 1998 a sídli vo Frankfurte nad Mohanom. Spolu s národnými centrálnymi bankami eurozóny určuje a vykonáva menovú politiku v členských štátoch eurozóny.

Európska komisia: Európska komisia je jednou z piatich inštitúcií EÚ. Vznikla v roku 1967 pre tri existujúce Európske spoločenstvá. Pripravuje

návrhy novej európskej legislatívy, ktoré predkladá Európskemu parlamentu a Rade. Komisia zaisťuje riadne plnenie rozhodnutí EÚ a dohliada na čerpanie prostriedkov EÚ. Sleduje aj dodržiavanie európskych zmlúv a právnych predpisov Spoločenstva. V rámci kontroly dodržiavania zmlúv Komisia spolu s Európskym súdnym dvorom dohliada na riadne uplatňovanie legislatívy záväznej pre všetky členské štáty EÚ. Komisiu v súčasnosti tvorí jej predseda a 24 komisárov. Jej jednotlivé oddelenia (generálne riaditeľstvá) zodpovedajú za realizáciu spoločnej politiky a všeobecnú správu konkrétnej oblasti. Komisia zastupuje všeobecné záujmy EÚ a je nezávislá od členských štátov. Je menovaná na päťročné funkčné obdobie, ale môže ju odvolať Parlament.

Európska rada: dáva Európskej únii nevyhnutné podnety na jej ďalší vývoj a určuje všeobecný smer jej politiky. Skladá sa z hláv štátov a vlád členských štátov a prezidenta Európskej komisie (pozri aj Rada EÚ).

Európske hospodárske spoločenstvo (EHS): EHS bolo založené Rímskou zmluvou v roku 1957. Jeho vznik predstavoval krok k hospodárskej integrácii – voľnému pohybu osôb, tovaru, kapitálu a služieb medzi členskými štátmi EÚ.

Európske spoločenstvo uhlia a ocele (ESUO): ESUO je jedným z Európskych spoločenstiev. Jeho založením v roku 1951 v Paríži vytvorilo šesť zakladajúcich krajín – Belgicko, Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Luxembursko a Holandsko – spoločný trh uhlia a ocele.

Európsky menový inštitút (EMI): orgán EÚ zodpovedný za prípravu poslednej etapy hospodárskej a menovej únie. Bol zriadený 1. januára 1994 a 1. júna 1998 ho nahradila ECB.

Európsky menový systém (EMS): pred zavedením eura boli viaceré meny členských štátov EÚ navzájom prepojené prostredníctvom Európskeho menového systému, ktorý existoval od roku 1979 do roku 1999. EMS sa skladal z troch častí: menovej jednotky ECU, ktorá bola košom mien jednotlivých členských štátov, z mechanizmu výmenných kurzov a intervenčného mechanizmu, ktoré pre každú menu určovali centrálnu paritu voči ECU (bilaterálny výmenný kurz), a z úverových mechanizmov, ktoré centrálnym bankám umožňovali zasiahnuť v prípade, keď bilaterálne výmenné kurzy presiahli stanovený prah. EMS bol 1. januára 1999 nahradený Mechanizmom výmenných kurzov ERM II.

Európsky parlament: túto európsku inštitúciu tvorí 732 priamo volených poslancov, ktorí zastupujú občanov členských štátov EÚ. Parlament má síce najmä poradné právomoci, zároveň však spolu

s Radou EÚ hlasovaním schvaľuje ročný rozpočet únie. V spolupráci s Radou EÚ sa tiež podieľa na tvorbe právnych predpisov EÚ a dohliada na činnosť Európskej komisie.

Európsky systém centrálnych bánk (ESCB): pozostáva z Európskej centrálnej banky a národných centrálnych bánk všetkých členských štátov EÚ.

Euroskupina: neformálne zasadania ministrov hospodárstva a financií členských štátov eurozóny, na ktorých riešia otázky súvisiace s ich spoločnou zodpovednosťou v záležitostiach týkajúcich sa spoločnej meny. Zasadanie Euroskupiny sa môže zúčastňovať aj Európska komisia a ECB. Euroskupina zvyčajne zasadá bezprostredne pred zasadaním Rady ECOFIN.

Eurosystém: pozostáva z Európskej centrálnej banky a národných centrálnych bánk členských štátov eurozóny. Eurosystém určuje a vykonáva menovú politiku v eurozóne.

Finančný sprostredkovateľ: spoločnosť alebo inštitúcia, ktorá pôsobí ako sprostredkovateľ medzi dlžníkmi a veriteľmi. Medzi činnosťami finančného sprostredkovateľa patrí napríklad zhromažďovanie vkladov od verejnosti a poskytovanie úverov domácnostiam a podnikom.

Generálna rada: jeden z rozhodovacích orgánov ECB. Jej členmi sú prezident ECB, viceprezident ECB a guverneri národných centrálnych bánk všetkých členských štátov EÚ.

Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP): ukazovateľ cenovej hladiny, ktorý Rada guvernérov používa na hodnotenie cenovej stability v eurozóne. HICP počíta a zverejňuje štatistický úrad Európskych spoločenstiev Eurostat.

Hlavné refinančné operácie: pravidelné operácie na voľnom trhu, ktoré vykonáva Eurosystém s cieľom zabezpečiť v bankovom systéme primeraný objem likvidity. Tieto operácie prebiehajú formou týždenných aukcií, na ktorých môžu banky podávať svoje ponuky na získanie likvidity.

Hospodárska a menová únia (HMÚ): týmto pojmom sa označuje harmonizácia hospodárskych a menových politík členských štátov EÚ a vytvorenie jednotnej meny. Maastrichtská zmluva stanovila tri etapy HMÚ: v prvej etape (od 1. júla 1990 do 31. decembra 1993) členské štáty umožnili voľný pohyb kapitálu medzi svojimi územiami, začali viac koordinovať svoju hospodársku politiku a nadviazali užšiu spoluprácu medzi svojimi centrálnymi bankami. Druhá etapa (od 1. januára 1994 do 31. decembra 1998) sa začala založením Európskeho menového inštitútu a bola zameraná na

technické prípravy na vytvorenie jednotnej meny, prevenciu nadmerných schodkov verejných financií a výraznejšiu konvergenciu hospodárskej a menovej politiky členských štátov (s cieľom zaistiť cenovú stabilitu a zdravé verejné financie). Tretia etapa (od 1. januára 1999) sa začala stanovením neodvolateľných výmenných kurzov, prenesením zodpovednosti za menovú politiku na ECB a zavedením eura ako jednotnej meny.

Hrubý domáci produkt (HDP): ukazovateľ hospodárskej aktivity. HDP predstavuje hodnotu všetkých tovarov a služieb vyprodukovaných v danom hospodárstve v priebehu určitého obdobia.

Inflácia: trvalý rast celkovej cenovej hladiny, ktorý vedie k trvalému poklesu kúpnej sily peňazí. Inflácia sa zvyčajne vyjadruje ako ročná percentuálna zmena indexu spotrebiteľských cien, napríklad HICP.

Jednodňový refinančný obchod: automatická operácia Eurosystému, ktorú môžu zmluvné strany využívať na získanie jednodňového úveru od národnej centrálnej banky za vopred stanovenú úrokovú sadzbu proti založeniu akceptovateľných aktív.

Jednodňový sterilizačný obchod: automatická operácia Eurosystému, ktorú môžu zmluvné strany využívať na uloženie jednodňových vkladov v národnej centrálnej banke, úročených vopred stanovenou úrokovou sadzbou.

Kodanské (prístupové) kritériá: krajiny, ktoré chcú vstúpiť do EÚ, musia splniť viacero kritérií: politické kritériá (stabilné inštitúcie zaručujúce demokraciu, právny štát, dodržiavanie ľudských práv a rešpektovanie menšín), ekonomické kritériá (fungujúce trhové hospodárstvo) a začlenenie tzv. *acquis communautaire* (právných predpisov EÚ) do vlastného právneho poriadku. Tieto kritériá stanovila Európska rada na svojom zasadnutí v Kodani v júni 1993 a potvrdila ich v decembri 1995 na zasadnutí v Madride.

Konvergenčné kritériá: štyri kritériá, ktoré musí splniť každý členský štát EÚ skôr, než zavedie euro: stabilná hladina cien, zdravé verejné financie (maximálna povolená výška deficitu v pomere k HDP a maximálna povolená výška dlhu v pomere k HDP), stabilný kurz a nízke a stabilné dlhodobé úrokové sadzby.

Medzibankový peňažný trh: trh s krátkodobými medzibankovými úvermi. Tento výraz zvyčajne označuje obchodovanie s prostriedkami so splatnosťou od jedného dňa (niekedy aj kratšou) do jedného roka.

Mechанизmus výmenných kurzov II (ERM II): rámec spolupráce v oblasti kurzovej politiky medzi

jednotlivými krajinami eurozóny a krajinami mimo eurozóny. Účast' v mechanizme je dobrovoľná. Od členských štátov s výnimkou sa však očakáva, že sa do mechanizmu zapoja, pričom sa stanovia centrálna parita ich mien voči euru a flukтуаčné pásmo okolo centrálnej parity. Štandardné flukтуаčné pásmo má rozpätie $\pm 15\%$. V prípade krajín s veľmi vysokou mierou konvergencie s eurozónou je možné na žiadosť príslušného členského štátu nepatriaceho do eurozóny stanoviť aj užšie flukтуаčné pásmo.

Menová báza: označovaná aj ako „silné peniaze“. Zahŕňa bankovky a mince mimo centrálnej banky a vklady úverových inštitúcií v systéme centrálnej banky.

Menový agregát (napr. M1, M2, M3): bankovky a mince plus určité vysokoliquidné záväzky finančných inštitúcií (vklady a krátkodobé cenné papiere) v držbe nebankových rezidentov eurozóny. M1 je podmnožinou M2 a M2 je podmnožinou M3.

Minimálna akceptovateľná úroková sadzba: minimálna úroková sadzba akceptovateľná v hlavných refinančných operáciách, ktorú stanovuje Rada guvernérov spravidla na prvom zasadnutí v mesiaci.

Parity kúpnej sily: prepočítacie koeficienty, ktoré vyrovnávajú kúpnu silu rôznych mien elimináciou rozdielov v cenovej hladine medzi jednotlivými krajinami. Vo svojej najjednoduchšej podobe parity kúpnej sily vyjadrujú pomer cien toho istého tovaru alebo služby v rôznych krajinách v rôznych národných menách.

Povinné minimálne rezervy: úverové inštitúcie majú povinnosť udržiavať určitý vklad v centrálnej banke. Výška povinných minimálnych rezerv sa určuje pre každú inštitúciu zvlášť ako percento objemu prostriedkov, ktoré v príslušnej inštitúcii uložili (nebankovní) klienti.

Rada EÚ (Rada ministrov): inštitúcia Európskeho spoločenstva, ktorá sa skladá zo zástupcov vlád členských štátov, spravidla ministrov zodpovedných za rezort, ktorého sa prerokovávané záležitosti týkajú (preto sa často označuje aj ako Rada ministrov). Rokovanie Rady EÚ, na ktorom sa zúčastňujú ministri hospodárstva a ministri financií, sa často nazýva Rada ECOFIN. V prípade mimoriadne dôležitých rozhodnutí môže Rada EÚ zasadať aj v zložení hláv štátov a vlád. Nesmie sa zamieňať s Európskou radou, ktorá je síce tiež zložená z hláv štátov a vlád, avšak jej úlohou je dávať únii nevyhnutné podnety pre jej ďalší vývoj a určovať všeobecný smer jej politiky.

Rada guvernérov: najvyšší rozhodovací orgán ECB. Tvoria ju členovia Výkonnej rady ECB a guvernéri

národných centrálnych bánk členských štátov EÚ, ktoré prijali euro.

Súdny dvor Európskych spoločenstiev: táto inštitúcia zabezpečuje dodržiavanie práva pri výklade a uplatňovaní ustanovení zmlúv o založení Európskych spoločenstiev a právnych predpisov stanovených európskymi inštitúciami.

TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) – Transeurópsky expresný automatizovaný systém hrubého zúčtovania v reálnom čase: platobný systém zložený z pätnástich národných systémov hrubého zúčtovania v reálnom čase (RTGS) a z platobného mechanizmu ECB (EPM). Systémy RTGS umožňujú spracovávať platby v reálnom čase podľa poradia jednotlivých platobných príkazov. Systém TARGET je jedinečný svojím pokrytím – používa ho takmer 1 100 priamych účastníkov a viac ako 48 000 bánk vrátane pobočiek a dcérskych spoločností.

Transmisný mechanizmus: spôsob, akým zmeny úrokových sadzieb prostredníctvom rôznych kanálov ovplyvňujú správanie hospodárskych subjektov, hospodársku aktivitu a v konečnom dôsledku celkovú cenovú úroveň.

Trh s akciami: trh s akciami spoločností, ktoré sú kótované na burze cenných papierov. Akcie sa vo všeobecnosti považujú za rizikovejšiu investíciu než dlhopisy, pretože ich držiteľia majú nárok na podiel na ziskoch emitenta, zatiaľ čo držiteľia dlhopisov majú nárok na vyplatenie úroku bez ohľadu na zisk podniku.

Trh s dlhopismi: podniky a vlády emitujú dlhopisy na získanie kapitálu pre svoje investície. Dlhopisy sú úročené cenné papiere, ktoré majú pevnú alebo pohyblivú úrokovú sadzbu a splatnosť minimálne jeden rok (od dátumu emisie). Najväčší podiel na trhu s dlhopismi majú dlhopisy s pevnou úrokovou sadzbou.

Úročená pohľadávka: finančné aktívum, ktorého vlastníak má nárok na výplatu úrokov od dlžníka, ktorý pohľadávku vystavil.

Úverová inštitúcia: najbežnejšími typmi úverových inštitúcií sú banky a sporiteľne. Podľa smernice 2000/12/ES je úverová inštitúcia (i) podnik, ktorého predmetom činnosti je prijímať vklady a iné splatné peňažné prostriedky od verejnosti a poskytovať úvery na vlastný účet, alebo (ii) podnik alebo iná právnická osoba, iná ako v bode (i), ktorá vydáva platobné prostriedky vo forme elektronických peňazí. Pojem „elektronické peniaze“ znamená peňažnú hodnotu vyjadrenú pohľadávkou voči emitentovi, ktorá je: (a) uchovávaná na elektronickom médiu, (b) vydávaná pri prijatí

SLOVNÍK POJMOV

peňažných prostriedkov, ktorých hodnota nie je nižšia ako vydávaná peňažná hodnota, a (c) akceptovaná ako platobný prostriedok v podnikoch iných ako je emitent.

Výkonná rada: jeden z rozhodovacích orgánov ECB. Členmi Výkonnej rady sú prezident a viceprezident ECB a ďalší štyria členovia menovaní po vzájomnej dohode hláv štátov a vlád krajín, ktoré prijali euro.

Výnimka (derogácia): podľa článku 122 Zmluvy o založení ES sú členskými štátmi s výnimkou tie krajiny, ktoré euro ešte neprijali, ale na jeho prijatie sa pripravujú. Ide o 11 členských krajín (Švédsko a nové členské štáty), na ktoré sa zatiaľ nevzťahujú práva a povinnosti vyplývajúce zo zavedenia eura ako jednotnej meny. Odlišná situácia platí v prípade Dánska a Spojeného kráľovstva, ktoré sa tretej etapy hospodárskej a menovej únie nemusia zúčastniť.

Zmluva: termínom zmluva sa v texte označuje Zmluva o založení Európskeho spoločenstva. Pôvodná zmluva bola podpísaná 25. marca 1957 v Ríme a vstúpila do platnosti 1. januára 1958. Táto zmluva, ktorá sa často nazýva aj „Rímska zmluva“, založila Európske hospodárske spoločenstvo (EHS), ktoré bolo neskôr premenované na dnešné Európske spoločenstvo (ES). Zmluva o Európskej únii (ktorá sa často označuje ako „Maastrichtská zmluva“) bola podpísaná 7. februára 1992 a vstúpila do platnosti 1. novembra 1993. Zmluvou o Európskej únii bola zmenená a doplnená Zmluva o založení Európskeho spoločenstva a bola vytvorená Európska únia. „Amsterdamská zmluva“, ktorá bola podpísaná 2. októbra 1997 v Amsterdame a ktorá vstúpila do platnosti 1. mája 1999, a najnovšie „Zmluva z Nice“, ktorá bola podpísaná 26. februára 2001 a ktorá vstúpila do platnosti 1. februára 2003, zmenili a doplnili Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva i Zmluvu o Európskej únii.

© Európska centrálna banka 2006

ADRESA

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt nad Mohanom, Nemecko

POŠTOVÁ ADRESA

European Central Bank
Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main, Germany

TELEFÓN

+49 69 1344 0

INTERNET

<http://www.ecb.int>

FAX

+49 69 1344 6000

TELEX

411 144 ecb d

KONCEPT A NÁVRH

Konzept Verlagsgesellschaft, Frankfurt nad Mohanom, Nemecko

FOTOGRAFIE

Claudio Hills
Martin Joppen
Martin Starl
Marcus Thelen
Európske spoločenstvo

TLAČ

Kern & Birner GmbH & CO KG, Frankfurt nad Mohanom, Nemecko

ISBN 92-9181-946-8 (tlačaná verzia)

ISBN 92-9181-947-6 (elektronická verzia)

